

NORGES HØYESTERETT

Den 8. november 2018 avsa Høyesterett dom i

HR-2018-2133-A, (sak nr. 2017/2179), sivil sak, anke over dom,

A
B
C
D

(advokat Torbjørn Kolås Sognefest – til
prøve)

mot

Staten v/Utlendingsnemnda

(Regjeringsadvokaten v/advokat Anne
Hesjedal Sending)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Kallerud**: Saken gjelder gyldigheten av tilbakekall av midlertidig oppholdstillatelse etter at grunnlaget for det opprinnelige vedtaket falt bort. Spørsmålet er om tilbakekallet er i strid med retten til respekt for privatlivet etter Grunnloven § 102 og Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 8.
- (2) B (B) ble, sammen med datteren C (C), registrert som asylsøker i Norge 7. oktober 2011. Datteren var da tre år gammel. B fortalte at hun hadde flyktet fra Herat i Afghanistan sammen med sin ektefelle A (A) og deres felles barn C. De opplyste at de måtte forlate hjemlandet på grunn av trusler fra slektningene til en mann B var blitt tvangsgiftet med. Familien bodde i Teheran i tre år før de reiste videre til Norge. På vei fra Hellas til Norge kom A bort fra B og barnet.
- (3) Utlendingsdirektoratet (UDI) innvilget 19. januar 2012 B og hennes datter midlertidig oppholdstillatelse med flyktningstatus. Tillatelsene gjaldt for tre år. Vedtaket for barnet var knyttet til morens, og jeg konsentrerer meg i det følgende om vedtaket for B. Grunnlaget for flyktningstatusen var i hennes vedtak angitt å være at hun hadde en velbegrunnet frykt for forfølgelse som kunne knyttes til en eller flere av forfølgelsesgrunnene nevnt i utlendingsloven § 28 første ledd bokstav a. Det har vært tvist

om hva som var den nærmere begrunnelsen for vedtaket. Lagmannsrettens bevisvurdering, som ikke skal prøves av Høyesterett, var imidlertid at Bs oppholdstillatelse var begrunnet med at hun var en enslig afghansk kvinne uten mannlig nettverk i Afghanistan. Etter praksis på vedtakstidspunktet ble kvinner i hennes stilling ikke returnert til Afghanistan.

- (4) B fikk etterhvert kontakt med A og han kom til Norge 15. november 2013. UDI avsto As søknad om asyl 4. februar 2014. Samme dag sendte UDI forhåndsvarsel til B om tilbakekall av hennes flyktningstatus og midlertidige oppholdstillatelse. Begrunnelsen var at når ektefellen hadde kommet til Norge, var de forholdene som førte til at B fikk beskyttelse som flyktning, falt bort.
- (5) B og A fikk 8. mars 2014 sønnen D. Også søknaden om asyl for ham ble avslått.
- (6) Etter å ha gitt forhåndsvarsel traff UDI 27. mars 2014 vedtak om tilbakekall av Bs og datterens midlertidige oppholdstillatelse og flyktningstatus. Begrunnelsen var at B ikke lenger var en enslig kvinne uten nettverk i Afghanistan, og at familien trygt kunne returnere til Afghanistan. Utlendingsnemnda (UNE) avsto 27. juni 2015 klagen fra alle familiemedlemmene. Utreisefrist ble satt til én måned senere. Familien reiste ikke, men begjærte omgjøring av UNEs vedtak. Begjæringen ble i beslutning 9. september 2015 ikke tatt til følge.
- (7) De ankende parter tok ut stevning i desember 2015 og begjærte samtidig midlertidig forføyning mot iverksettelse av UNEs vedtak. I tråd med praksis vurderte UNE om søksmålet ga grunnlag for omgjøring, men besluttet 26. januar 2016 å opprettholde de tidligere vedtakene.
- (8) Oslo tingrett avsa 27. mai 2016 dom med slik domsslutning:
- "1. Utlendingsnemndas beslutning om avslag på asyl datert 26. januar 2016, samt tidligere vedtak og beslutninger kjennes ugyldige.**
 - 2. Staten v/Utlendingsnemnda dømmes til å erstatte B og A sine sakskostnader med 216 000,- – tohundreogsekstentusen – kroner, innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse.**
 - 3. Krav om midlertidig forføyning heves."**
- (9) Tingretten kom til at UNEs vedtak var ugyldig fordi det bygget på et mangelfullt faktum. I motsetning til utlendingsmyndighetene fant retten det tilstrekkelig sannsynliggjort at hovedtrekkene i de ankende parters asylforklaringer var riktige. Det var ubestridt at dersom deres forklaringer ble lagt til grunn, var UNEs vedtak om tilbakekall av oppholdstillatelsene og avslag på asylsøknadene ugyldige. På denne bakgrunn var det ikke nødvendig for retten å gå inn på de andre sidene av saken.
- (10) Staten ved Utlendingsnemnda anket til Borgarting lagmannsrett, som 3. november 2017 avsa dom med slik domsslutning:
- "1. Staten v/Utlendingsnemnda frifinnes.**

2. I sakskostnader for tingretten og lagmannsretten betaler B, A, D og C en for alle, alle for en, 181 750 – etthundreogåttientusensyvhundreogfemti – kroner til staten v/Utlendingsnemnda innen to uker fra forkynnelse av dommen."

- (11) Lagmannsretten kom for det første til at B, A og deres to barn ikke hadde krav på asyl i Norge. Asylforklaringene kunne etter lagmannsrettens syn ikke legges til grunn som noenlunde sannsynlige. Vilkårene for innvilgelse av asyl var derfor ikke oppfylt og avslagene var gyldige for alle fire.
- (12) Dernest kom lagmannsretten til at UNE hadde anledning til å kalle tilbake Bs og Cs oppholdstillatelse. I likhet med UNE la retten til grunn at As ankomst til Norge medførte at Bs opprinnelige beskyttelsesbehov som enslig afghansk kvinne uten mannlig nettverk var falt bort. Familievernet etter EMK artikkel 8 ble ikke aktualisert siden vedtakene i saken ikke førte til at familien ble splittet. Heller ikke retten til respekt for privatlivet var etter lagmannsrettens oppfatning krenket. Retten tok ikke stilling til om B og C var "settled migrants" fordi det under enhver omstendighet var klart at vilkårene for å gjøre inngrep etter artikkel 8 nr. 2 var oppfylt.
- (13) For det tredje mente lagmannsretten at UNEs avslag på opphold på humanitært grunnlag var gyldig. Retten uttalte i denne sammenheng blant annet at verken opplysningene om Cs helsesituasjon eller hennes oppholdstid og tilknytning til Norge ga grunnlag for å sette UNEs vedtak til side under henvisning til hensynet til barnets beste.
- (14) A, B, C og D anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Anken gjaldt lagmannsrettens lovanvendelse, saksbehandling og bevisbedømmelse.
- (15) Behandlingen av anken ble 5. februar 2018 stilt i bero i påvente av Høyesteretts dom i sak HR-2018-572-A. Ved Høyesteretts ankeutvalgs beslutning 24. mai 2018 ble anken tillatt fremmet for så vidt gjelder rettsanvendelsen knyttet til spørsmålet om vedtakene er i strid med retten til respekt for privatlivet og familielivet. For øvrig ble anken ikke tillatt fremmet. Fordi bare anken over rettsanvendelsen er fremmet, og ankemotparten ikke har innsigelser mot lagmannsrettens bevisbedømmelse, skal lagmannsrettens beskrivelse av de faktiske forholdene i saken legges til grunn ved behandlingen i Høyesterett. Bortsett fra den tilskjæring som er foretatt ved ankeutvalgets henvisning, står saken i det vesentlige i samme stilling som for lagmannsretten.
- (16) De ankende parter – A, B, C og D – har i det vesentlige gjort gjeldende:
- (17) Tilbakekallet av oppholdstillatelsene for B og C er ugyldige. Avslagene på asyl for A og D er knyttet til vedtakene for B og C og er ugyldige som en konsekvens av de feil som knytter seg til deres tilbakekallsvedtak.
- (18) B og C er vernet etter EMK artikkel 8 og Grunnloven § 102. Deres lovlige opphold i landet er i seg selv tilstrekkelig til at de er å anse som "settled migrants" slik at de i utgangspunktet omfattes av beskyttelsen av privatlivet etter artikkel 8. Det er ikke avgjørende at deres tillatelser var midlertidige. De hadde opparbeidet et privatliv i Norge slik Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) forstår dette uttrykket. Tilbakekallet av oppholdstillatelsen for B og C var dermed et inngrep som må vurderes etter EMK artikkel 8 nr. 2.

- (19) Inngrepet er i strid med lovskravet fordi vilkårene for tilbakekall etter den anførte hjemmelen – utlendingsloven § 37 første ledd bokstav e – sammenholdt med vedtaket ikke oppfylte kravet om at loven må være tilgjengelig og forståelig. Etter denne bestemmelsen er det bare adgang til å kalle tilbake en tillatelse dersom "de forholdene som førte til at utlendingen ble anerkjent som flyktning ... ikke lenger er tilstede". Det eneste som fremgår av vedtaket, er en henvisning til at "en eller flere" av forfølgelsesgrunnene i utlendingsloven § 28 første ledd bokstav a er til stede. Det var dermed ikke mulig for B å forutberegne sin rettsstilling.
- (20) Tilbakekallet av oppholdstillatelsene var også uforholdsmessig. Vurderingen skal knyttes til tidsrommet fra ankomsten til Norge i oktober 2011 til den siste beslutningen ble truffet i januar 2016. I løpet av dette tidsrommet – fire år og fire måneder – hadde mor og datter etablert seg i Norge. De var godt integrert i lokalmiljøet, C hadde gått i barnehage og på skole og de har lært seg norsk. Hensynet til barnets beste taler med tyngde for at inngrepet er uforholdsmessig. I tillegg til Cs nære tilknytning til Norge i viktige oppvekstår kommer at hun har hatt helseproblemer og vil være utsatt for retraumatisering dersom hun sendes til hjemlandet.
- (21) Lagmannsrettens vurdering er mangelfull på flere punkter, blant annet når det gjelder hvilket nettverk familien har i Afghanistan og hvilke forhold som vil møte dem der når det gjelder arbeid, skole og helsetilbud. Subsidiært påstås derfor lagmannsrettens dom opphevet.
- (22) A, B, C og D har lagt ned slik påstand:

"Prinsipalt:

I

Følgjande vedtak og avgjerder av Utlendingsnemnda er ugyldige:

- a) **For B:**
Vedtak av 27. juni 2015, avgjerd av 9. september 2015 og avgjerd av 26. januar 2016.
- b) **For C:**
Vedtak av 27. juni 2015, avgjerd av 9. september 2015 og avgjerd av 26. januar 2016.
- c) **For D:**
Vedtak av 27. juni 2015, avgjerd av 9. september 2015 og avgjerd av 26. januar 2016.
- d) **For A:**
Vedtak av 27. juni 2015, avgjerd av 9. september 2015 og avgjerd av 26. januar 2016.

II

B, C v/ verger B og A, D v/ verger B og A, og A, eventuelt det offentlege, vert tilkjent sakskostnadar for tingrett, lagmannsrett og Høgsterett.

Subsidiært:

I Lagmannsrettens dom vert oppheva.

II B, C v/ verger B og A, D v/ verger B og A, og A, eventuelt det offentlege, vert tilkjent sakskostnadar for lagmannsrett og Høgsterett."

- (23) Ankemotparten – *staten ved Utlendingsnemnda* – har i det vesentlige gjort gjeldende:

- (24) Utlendingsnemndas vedtak er gyldige.
- (25) EMK artikkel 8 kommer ikke til anvendelse fordi familien ikke har etablert et beskyttet privatliv i Norge slik dette uttrykket forstås i praksis fra EMD. Ingen av de ankende partene er "settled migrants". Det foreligger heller ingen særlige forhold som kan medføre at de likevel er vernet etter artikkel 8.
- (26) Subsidiært anfører staten at dersom artikkel 8 kommer til anvendelse, tilfredsstillende vedtakene vilkårene for inngrep etter artikkel 8 nr. 2.
- (27) Tilbakekallshjemmelen i utlendingsloven § 37 er klar og formålet med omgjøringen er legitimt. At det er mangler i det opprinnelige vedtaket, kan ikke medføre at adgangen til tilbakekall er falt bort.
- (28) Inngrepet er ikke uforholdsmessig. Den lovlige oppholdstiden er relativt kort og har vært basert på midlertidige oppholdstillatelser. Etter noe over to års opphold ble oppholdsgrunnlaget ytterligere usikkert ved at det ble varslet og vedtatt tilbakekall. Familien ser ut til å være godt integrert, men det foreligger ikke spesielle forhold ut over det normale for asylsøkere. Heller ikke hensynet til barnets beste kommer inn med særlig styrke i denne saken. De motstående hensyn veier tungt, blant annet utlendingsmyndighetenes interesse i å forbeholde asylinstituttet for personer med et reelt beskyttelsesbehov.
- (29) Grunnloven § 102 har samme innhold som EMK artikkel 8 og heller ikke grunnlovsbestemmelsen er krenket.
- (30) Staten ved Utlendingsnemnda har lagt ned slik påstand:
- "Anken forkastes."**
- (31) *Jeg er kommet til at anken ikke fører frem.*
- (32) Etter den rammen for saken som er trukket opp ved ankeutvalgets henvisningsbeslutning – rettsanvendelsen knyttet til spørsmålet om vedtakene er i strid med retten til respekt for privatliv og familieliv – er det sentrale spørsmålet gyldigheten av tilbakekallelsen av oppholdstillatelsene for B og C. Det er på det rene at vedtakene for A og D ikke kan bli ugyldige på det grunnlaget som er henvist til behandling i Høyesterett. Jeg går derfor ikke videre inn på deres vedtak.
- (33) Videre legger jeg, som lagmannsretten og partene, til grunn at det ikke oppstår noe spørsmål om retten til respekt for familielivet siden vedtakene i saken bygger på at familien må forlate landet sammen. Spørsmålet er derfor om B og C har etablert et privatliv i Norge som beskyttes av Grunnloven § 102 og EMK artikkel 8. Spørsmålet er derfor om B og C har etablert et privatliv i Norge som kan gi beskyttelse etter Grunnloven § 102 og EMK artikkel 8. Jeg presiserer at det jeg her – og i det følgende – har i tankene er vedtak fra utlendingsmyndighetenes side. Andre sider av retten til respekt for privatlivet gir saken ikke foranledning til å ta opp.

- (34) Jeg ser først på *de aktuelle bestemmelsene i utlendingsloven og hvordan de er anvendt overfor B og C.*
- (35) Grunnlaget for Bs og Cs oppholdstillatelse med flyktningstatus var som nevnt utlendingsloven § 28 første ledd bokstav a. Denne bestemmelsen gir krav på anerkjennelse som flyktning dersom utlendingen har en velbegrunnet frykt for forfølgelse "på grunn av etnisitet, avstamning, hudfarge, religion, nasjonalitet, medlemskap i en spesiell sosial gruppe eller på grunn av politisk oppfatning". Det er videre et vilkår at utlendingen ikke kan få beskyttelse i hjemlandet.
- (36) I tråd med utlendingsloven § 60 første ledd ble Bs oppholdstillatelse uttrykkelig gjort midlertidig. Varigheten var den lengst mulige for slike tillatelser, tre år. Dersom det ikke hadde kommet til forhold som aktualiserte opphør eller tilbakekall, kunne B ha søkt om fornyelse av tillatelsen etter utlendingsloven § 61. Etter tre års opphold med midlertidig oppholdstillatelse ville hun hatt rett til permanent oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 62 dersom nærmere angitte vilkår, blant annet om selvforsørgelse, var oppfylt. Jeg forstår regelverk og praksis slik at det ved utløpet av en midlertidig tillatelse foretas en reell vurdering av om oppholdsgrunnlaget fortsatt er til stede. Det er altså ingen automatikk i at det gis forlenget, eller permanent, oppholdstillatelse etter utløpet av den første tillatelsen.
- (37) Adgangen til å kalle tilbake en oppholdstillatelse er mer omfattende for slike midlertidige tillatelser som B og datteren fikk, enn for permanente oppholdstillatelser. Etter utlendingsloven § 37 første ledd bokstav e kan en oppholdstillatelse gitt i medhold av § 28 tilbakekalles dersom utlendingen "ikke lenger kan nekte å nyte godt av beskyttelse fra det landet utlendingen er borger av, fordi de forholdene som førte til at utlendingen ble anerkjent som flyktning etter § 28 ... ikke lenger er til stede". Om den nærmere forståelsen av denne bestemmelsen viser jeg til HR-2018-572-A avsnitt 25 følgende. I avsnitt 27 fremgår at § 37 første ledd bokstav e skal forstås på samme måte som flyktningkonvensjonen artikkel 1 C nr. 5 om opphør av status som flyktning. I Rt-2010-858 er det slått fast at også endringer i personlige forhold faller inn under flyktningkonvensjonen artikkel 1 C nr. 5.
- (38) Hadde B og datteren oppnådd en permanent oppholdstillatelse, kunne imidlertid tillatelsen bare vært tilbakekalt i medhold av den mer begrensede hjemmelen i utlendingsloven § 63. For å kalle tilbake en permanent tillatelse kreves at "utlendingen mot bedre vitende har gitt uriktige opplysninger eller fortiet forhold av vesentlig betydning for vedtaket". Tillatelsen kan også kalles tilbake etter "alminnelige forvaltningsrettslige regler". En permanent oppholdstillatelse kan altså ikke kalles tilbake selv om det beskyttelsesbehovet som ga grunnlag for den midlertidige tillatelsen faller bort, jf. NOU 2004: 20 side 275 og Ot.prp. nr. 75 (2006–2007) side 243 og side 248. Bestemmelsen er også drøftet i HR-2016-2017-A.
- (39) De forholdene jeg har pekt på når det gjelder forskjellene mellom midlertidig og permanent oppholdstillatelse, har betydning for anvendelsesområdet for EMK artikkel 8. Jeg kommer tilbake til dette etter at jeg har sett nærmere på *om utlendingsmyndighetene hadde hjemmel i utlendingsloven for å kalle tilbake vedtaket for B og C.*
- (40) Etter lagmannsrettens dom må det – slik jeg allerede har redegjort for – legges til grunn at oppholdstillatelsen var begrunnet med at B var en enslig afghansk kvinne uten mannlig

nettverk i Afghanistan. Forfølgelsesgrunnen var altså i Bs tilfelle alternativet i utlendingsloven § 28 første ledd bokstav a om "medlemskap i en spesiell sosial gruppe". I vedtaket het det imidlertid bare at hun hadde en velbegrunnet frykt for forfølgelse som kunne knyttes til en eller flere av forfølgelsesgrunnene nevnt i utlendingsloven § 28 første ledd bokstav a. B kunne altså ikke ut fra vedtaket vite hvilket av de alternative grunnlagene nevnt i § 28 første ledd bokstav a som ga henne rett til opphold. Dette var uheldig, særlig fordi adgangen til å kalle tilbake den midlertidige tillatelsen er knyttet til endringer i forfølgelsesgrunnen, jf. det jeg tidligere har sagt om utlendingsloven § 37 første ledd bokstav e.

- (41) Staten har erkjent denne svakheten ved vedtaket og har opplyst at praksis er endret. I dag angis, i godt samsvar med forvaltningsloven § 25, den konkrete forfølgelsesgrunnen uttrykkelig.
- (42) Utlendingsloven § 37 første ledd bokstav e ga i utgangspunktet utvilsomt hjemmel for tilbakekallet. At ektefellen kom til rette og ble gjenforent med familien medførte at "de forholdene som førte til at utlendingen ble anerkjent som flyktning" ikke lenger var til stede. I vedtaket om tilbakekall, og de påfølgende klageavgjørelsene om dette, er begrunnelsen nettopp at B ikke lenger var en enslig kvinne uten nettverk etter at ektefellen kom til Norge. Isolert sett er det intet å utsette på tilbakekallsvedtaket.
- (43) Svakheten ved det opprinnelige vedtaket får etter min oppfatning ikke avgjørende betydning for adgangen til tilbakekall etter § 37 første ledd bokstav e. Jeg legger her vekt på at vedtaket om tilbakekall var forankret i korrekte faktiske forhold som klart falt inn under ordlyden i § 37 første ledd bokstav e. Videre peker jeg på at det tydelig fremgikk av vedtaket hvilken bestemmelse som ga grunnlag for opphold. Det er altså ikke tale om en fullstendig mangel på begrunnelse eller at den oppgitte grunnen var gal eller misvisende. Endelig fremhever jeg at B med bakgrunn i vedtaket nokså enkelt kunne fått veiledning om hvilket av alternativene i bestemmelsen som var anvendt og om mulige konsekvenser av dette.
- (44) Jeg slutter meg imidlertid til lagmannsrettens uttalelse om at det i en slik situasjon må være opp til staten å bevise hva som var det konkrete grunnlaget for den tillatelsen som ble gitt. Denne bevisbyrden fant altså lagmannsretten at staten hadde oppfylt.
- (45) Konklusjonen er at tilbakekallene av Bs og Cs oppholdstillatelse hadde tilstrekkelig hjemmel i utlendingsloven.
- (46) Jeg går så over til spørsmålet om *B og C har etablert et privatliv i Norge som omfattes av vernet etter Grunnloven § 102 og EMK artikkel 8*. Høyesterett har her full prøvingsrett.
- (47) Det er intet i saken her som kan reise spørsmål om vernet av privatlivet er annerledes etter Grunnloven § 102 enn etter EMK artikkel 8, jf. for tidligere uttalelser om dette HR-2017-2376-A avsnitt 53 med videre henvisninger. Jeg tar derfor utgangspunkt i den omfattende praksisen fra EMD om forståelsen av artikkel 8.
- (48) I tråd med plenumsavgjørelsen i Rt-2012-1985 (lengeværende barn I) legger jeg til grunn at prøving av vedtakenes gyldighet må knytte seg til de faktiske forhold ved utlendingsmyndighetenes siste beslutning, altså 26. januar 2016. Betydningen av tiden som har gått etter dette, og om eventuelle nye momenter har kommet til, må i første

omgang prøves av utlendingsmyndighetene i forbindelse med den begjæringen om omgjøring som etter det opplyste allerede er fremmet.

- (49) Jeg tar utgangspunkt i at EMD i en rekke dommer har understreket at statene har rett til å kontrollere og regulere utlendingers innreise til landet og opphold der, se for eksempel avsnitt 100 i storkammerdommen 3. oktober 2014 *Jeunesse mot Nederland*. EMK gir således i utgangspunktet ikke rett til verken innreise eller opphold.
- (50) EMD har imidlertid gjennom sin praksis knyttet til EMK artikkel 8 slått fast at en utlending kan ha utviklet så sterke bånd og bindinger til oppholdsstaten at det etableres et vern av privatlivet etter denne bestemmelsen.
- (51) EMK artikkel 8 nr. 1 har denne ordlyden:
- "Everyone has the right to respect for his private and family life, his home and his correspondence."**
- (52) Uttrykket "privatliv" favner vidt. Det kan blant annet omfatte personlige og sosiale bånd mellom en utlending og det samfunnet han eller hun er bosatt i, se blant annet EMDs storkammerdom 18. oktober 2006 i sak *Üner mot Nederland* avsnitt 59, som er nærmere omtalt i Rt-2012-2039 avsnitt 70 følgende (lengeværende barn II).
- (53) Etter EMDs praksis gjelder vernet etter artikkel 8 primært for "settled migrants". Uttrykkene "settled" og "migrants" – på fransk "les immigrés installés" eller "les immigrés établis" – bringer tanken i retning av utlendinger som har kommet til vertslandet for å bosette seg der på ubestemt tid, og hvor dette er akseptert og formalisert. En slik forståelse samsvarer godt med det overordnede og generelle inntrykket av EMDs omfattende praksis: I utgangspunktet er det først når en utlending har en slik tilknytning til landet at han eller hun er "settled" – etablert – som "migrant" at det kan utvikles et konvensjonsbeskyttet privatliv. I for eksempel *Üner-dommen* avsnitt 59 fremheves således "the totality of social ties between settled migrants and the community in which they are living". Lignende formuleringer er benyttet i en rekke senere dommer.
- (54) Noen egentlig definisjon av uttrykket "settled migrants" har jeg ikke kunnet finne i EMDs dommer. I *Jeunesse-dommen* avsnitt 104 omtales riktignok "settled migrants" som "persons who have already been granted formally a right of residence in a host country". Men uttalelsen fremkommer i en sammenheng hvor domstolen avgrensner den aktuelle saken – utlendingen hadde der aldri hatt ordinær oppholdstillatelse – mot saker med etablerte innvandrere. Tilsvarende uttalelser finnes i senere dommer, se for eksempel dom 30. juni 2015 *A.S. mot Sveits* avsnitt 45 og dom 26. april 2018 *Hoti mot Kroatia* avsnitt 115. Også Høyesterett har uttrykt seg på lignende måte, se Rt-2013-449 avsnitt 95 med videre henvisning til Rt-2012-2039. Ut fra sammenhengen virker det klart at poenget fra EMDs side her er å skille personer uten formalisert oppholdsgrunnlag fra innvandrere som er etablert i landet. Uttalelsene kan derfor ikke forstås som en uttømmende avgrensning av "settled migrants". Formuleringen, sammenholdt med øvrig praksis, viser imidlertid at hvis oppholdet ikke er formalisert skal det mye til for at EMD aksepterer at det er etablert et privatliv som er vernet etter konvensjonen. Formalisert oppholdsstatus er altså i alminnelighet en nødvendig, men ikke tilstrekkelig, forutsetning.
- (55) Spørsmålet er så hvordan situasjonen bedømmes dersom oppholdet er formalisert, men tillatelsen uttrykkelig er gjort midlertidig. Noen dom fra EMD som gir direkte veiledning

for vårt typetilfelle – relativt kortvarig opphold med midlertidig oppholdstillatelse – foreligger, så vidt jeg vet, ikke. Det generelle inntrykket av praksis er imidlertid at det også for formaliserte opphold kreves en viss langsiktighet. Det er riktignok eksempler på at utlendinger med midlertidige tillatelser har fått vern etter artikkel 8. Men det har da gjerne vært tale om svært lange opphold, se eksempelvis dom 12. januar 2017 *Abuhmaid mot Ukraina* avsnitt 102-103. Klageren hadde i den saken levd i landet i over 20 år, opprinnelig som student og deretter med midlertidige oppholdstillatelser. Saken her gir ikke foranledning til å gå nærmere inn på bedømmelsen av tilfeller hvor det er gitt flere midlertidige tillatelser som strekker seg over lang tid.

- (56) Etter min oppfatning må det etter dette kunne legges til grunn at ordinære midlertidige tillatelser som gis for et begrenset tidsrom, regulært ikke vil kunne gi grunnlag for vern etter artikkel 8. Et naturlig utgangspunkt ved denne vurderingen er etter mitt syn det jeg tidligere har fremhevet om at EMK ikke gir noen rett til innvandring. Hvis også en midlertidig og formålsbestemt tillatelse ga grunnlag for å etablere et konvensjonsbeskyttet privatliv, ville det ha inngripende konsekvenser for statenes rett til å regulere innvandringen.
- (57) Ut fra gjennomgangen av konvensjonspraksis og de mer generelle synspunktene jeg har tatt til orde for, blir *utgangspunktet for bedømmelsen etter norsk rett* dette:
- (58) En midlertidig oppholdstillatelse gitt i medhold av utlendingsloven § 60 til utlendinger med flyktningsstatus gir i alminnelighet ikke grunnlag for å etablere et privatliv som er beskyttet etter artikkel 8. Det samme gjelder fornyelser på samme grunnlag etter § 61. Formentlig må det for § 61-tilfellene tas en reservasjon dersom oppholdsperioden basert på midlertidige tillatelser blir lang, men slik saken her ligger an, går jeg ikke nærmere inn på dette.
- (59) Grunnlaget for å stille opp et slikt utgangspunkt for norsk rett er først og fremst selve innretningen og bakgrunnen for denne type tillatelser: Opphold gis på grunnlag av et konkret beskyttelsesbehov. Faller behovet for beskyttelse bort, kan tillatelsen – i samsvar med flyktningskonvensjonen artikkel 1 C nr. 5 og utlendingsloven § 37 første ledd bokstave – kalles tilbake. Selv om utlendinger som er i landet på dette grunnlaget nok ofte knytter bånd til det samfunnet de lever i, er det etter min oppfatning gjennomgående ikke tale om et privatliv som artikkel 8 gir beskyttelse for.
- (60) Gis det permanent oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 62, blir situasjonen en annen. Som jeg har vist, er det da ikke lenger adgang til å kalle tilbake oppholdstillatelsen selv om beskyttelsesbehovet er falt bort, og grunnlaget for oppholdet er et annet. For utlendinger med permanent oppholdstillatelse ligger det vesentlig nærmere å karakterisere dem som "settled migrants". Den nærmere bedømmelsen av opphold på grunnlag av permanente oppholdstillatelser holdt opp mot vernet etter EMK artikkel 8 gir ikke saken her foranledning til å gå inn på.
- (61) Jeg ser så konkret på *Bs og Cs situasjon*. Deres tillatelse ble gitt etter utlendingsloven § 60, det ble uttrykkelig gjort oppmerksom på at tillatelsen var midlertidig og den var tidsbegrenset til tre år. Etter noe over to års oppholdstid ble tillatelsen trukket tilbake. Fra da av kunne de ikke ha noen begrunnet forventning om å få bli værende i Norge.

- (62) Den tilknytningen familien har opparbeidet til lokalsamfunnet og Norge i de fire år og fire månedene som inngår i vurderingen, er antakelig nokså typisk. Det er ikke opplyst om – eller gjort gjeldende – at det foreligger ekstraordinære omstendigheter som kunne endre bedømmelsen, verken for barna eller de voksne.
- (63) Konklusjonen er etter dette at B og C – ved utlendingsmyndighetens siste prøving av saken – ikke hadde etablert en slik tilknytning til Norge at det i seg selv ga grunnlag for et privatliv som er beskyttet etter EMK artikkel 8. Det samme gjelder da uten videre for de øvrige familiemedlemmene som kom senere og ikke har hatt noen formelle oppholdstillatelser. Det er dermed ikke foretatt noe inngrep i EMKs forstand overfor familien og det oppstår ikke spørsmål om vilkårene i artikkel 8 nr. 2 er oppfylt.
- (64) Anken må etter dette forkastes. Staten har ikke påstått seg tilkjent sakskostnader for Høyesterett.
- (65) Jeg stemmer for denne

D O M :

Anken forkastes.

- (66) Dommer **Bergh:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (67) Dommer **Ringnes:** Likeså.
- (68) Dommer **Bårdsen:** Likeså.
- (69) Dommer **Indreberg:** Likeså.
- (70) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

Anken forkastes.

Riktig utskrift bekreftes: